

El meu Amic

Esteve Miralles

Narratives

Angle Editorial

El meu Amic

Narratives

150

© 2022 Esteve Miralles Torner

© Leonardo Baldini / Arcangel,
per la imatge de portada

© 9 Grup Editorial, per l'edició
Angle Editorial
c. Mallorca, 314, 1r 2a B / 08037 Barcelona
T. 93 363 08 23
www.angleeditorial.com
angle@angleeditorial.com

Disseny de col·lecció: J. Mauricio Restrepo
Disseny de cobertes: Felipe Román Osorio

Primera edició: octubre de 2022
ISBN: 978-84-19017-33-8
DL B 15873-2022
Imprès a Romanyà Valls SA

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre,
ni la incorporació a un sistema informàtic, ni la transmissió en cap forma ni per cap mitjà,
sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per gravació o altres mètodes,
sense el permís previ i per escrit dels titulars del copyright.

El meu Amic

Esteve Miralles

«Una nació, ve a recordar i a oblidar de la mateixa manera que ho fa un individu? O existeixen diferències importants? Què són, exactament, els records d'una nació? On es conserven? Com es conformen i es controlen? Hi ha moments en què oblidar és l'única manera d'aturar els cicles de violència, o d'aturar que una societat es desintegri en el caos o la guerra? D'altra banda, es poden, de debò, construir països lliures i estables sobre els fonaments d'una amnèsia deliberada i d'una justícia frustrada?»

KAZUO ISHIGURO (2017)

I

Subtilitat

El meu Amic

1

Ara no hi puc parlar, amb el meu Amic. Ha desaparegut.

El meu Amic és un professional convencional, un home seriós, discret.

2

No m'ho sé explicar. I no se m'ha acudit fer altra cosa que anotar els records del poc que ell mateix em va anar explicant, i buscar l'ajuda de la memòria dels pocs confidents que va tenir.

Tots han coincidit en una cosa mateixa: el meu Amic no els havia explicat res de la seva vida de parella fins que la parella es va trencar, i fos el que fos que els n'explicava, els ho va dir una vegada i prou.

Hi ha algun episodi que he pogut contrastar amb dues fonts, però la majoria dels fets els va relatar una sola vegada a una única persona.

És com si hagués volgut escampar un puzle incompletable. Potser s'avergonyia de no haver sabut entendre a què s'enfrontava. Potser creia que entendre era —seria— feina dels altres.

O de ningú.

3

Soc un historiador en crisi, i —enmig de les meves distraccions de l'any Tretze— en lloc d'obrir els lligalls que tinc davant, i apilats per terra, i a l'ampit de la finestra, en aquest despatx en què ningú no em vigila, m'he posat a transcriure records del meu Amic. No tinc un propòsit definit, ni un projecte de recerca en marxa; és el que faig, de moment, per ara. Compilo records. D'ell. Per exemple:

4

El dia abans de l'enterro del seu pare, al final de l'estiu de l'any Dotze, es va presentar a la casa familiar un, diguem-ne, Home fosc.

El meu Amic, sorprès (i molest), li va obrir la porta i el va convidar a entrar. El, diguem-ne, Home fosc va saludar la vídua i es va asseure al sofà de la casa per mantenir-hi una conversa habitual de circumstàncies.

El meu Amic sabia que aquell, diguem-ne, Home fosc havia mentit, enganyat, insultat i perjudicat professionalment el seu pare, i que també havia amenaçat o intimidat algunes de les amistats del seu progenitor.

Però va elegir ser elegant, i evitar a la seva mare anciana, aquell dia, una situació violenta; explícita, vull dir, visible.

5

Quan la conversa es va esllanguir, aquell, diguem-ne, Home fosc va demanar de poder veure el cadàver.

6

Li van fer saber que el cos era al tanatori, i que no s'hi faria vetlla.

7

El diguem-ne Home fosc, de cop, no va poder evitar d'exhibir al rostre una decepció profunda.

El meu Amic creia més del compte, suposo, en aquesta mena de justícia. Ho dic per com s'ho va explicar. No sense dubtes; suposo.

8

Soc un historiador en crisi, i a més dels records transferits, recullo papers que em venen a trobar. Vull dir que m'arriben papers del meu Amic, papers que algú altre li va adreçar. Els llegeixo. Per exemple: «T'he dit moltes coses que eren barrica-des on amagar-me i des d'on acarnissar-me amb tu.»

9

Aquesta és la frase més semblant a una disculpa que la Poeta incapaç d'escriure poesia li va dir, al meu Amic, al llarg de ca-torze anys.

Bé, de fet, l'hi va escriure; l'hi va deixar escrita. Escrita en un paper on també li deia coses com que regués les plantes.

El més inquietant, però, per mi, és la frase —una altra— que apareix després d'aquest «acarnissar-me amb tu». La frase inquietant, posterior, diu: «Em fa vergonya però és així.»

I encara: «Avui em sento més neta.»

Any Tretze, i aquesta situació: el meu Amic ha desaparegut.

És una persona discreta, i la nostra relació era cordial, però distant, i malgrat les progressives aproximacions dels anys en què vam compartir despatxos, mai no va fer-me confidències íntimes.

La seva vida de parella no era un tema en què s'aturés, més enllà de comentaris tòpics sobre la pesantor de certes obligacions familiars, o l'origen de certes peces de roba que incorporava al seu vestuari auster.

Poques confidències, doncs, però una conversa viva, plena d'idees sòlides, i sobretot moltes preguntes, molta curiositat; m'escoltava amb atenció, i em feia xerrar sobre les meves recerques, i s'interessava pels detalls, i estirava cada fil fins que el fil s'extingia, i si jo esbossava un primer intent de repetició d'alguna cosa, de seguida suggeria un aspecte nou, amb una naturalitat lleugera, però amb determinació, amb una certa contundència.

Per això aquell dia del dinar em vaig sentir descol·locat. Comptava que aquell seria un altre més d'aquells dinars nostres, tan plens d'afecte i de simpatia mútua.

I quan el meu Amic va començar a explicar-se, vaig veure que difícil que podia arribar a ser conèixer un home espantat.

La veritat és que encara no em sento gaire capaç de transcriure aquí el que em va deixar saber aquell dia, que és la història d'aquest últim any d'ell. Però, de moment, per començar per alguna banda, l'explicaré.

La conec perquè el meu Amic me la va esbossar esquemà-

ticament amb una fredor quirúrgica. I també perquè l'atzar —deixeu-m'ho dir així— m'ha posat a les mans dues notes de la Poeta incapaç.

Ja he esmentat la nota en què li reconeix que el que la Poeta havia fet amb ell era «acarnissar-me amb tu». I en què s'auto-exculpava, purificada, «més neta», sense sentir que calgués haver fet res més que haver-se avergonyit.

La segona nota té una estructura sentimental —deixeu-me dir-ho així— ben similar. Ella li diu: «Sé que una part del que et fa estar malament em correspon a mi. I que en gran mesura es tracta que et sents maltractat.» I afegeix: «T'hi sents i me'n faig càrrec. Perquè sé que et vaig tractar malament: desconfiant de tu, veient en tu un perill, malinterpretant-te.»

I conclou: «Per tant, vull que sàpigues, i t'ho escric, que tot el que faig ho faig sense fugir del mal moral i emocional que sé que t'he causat.»

Però el sentiment final que s'imposa a la nota, l'última paraula, és que aquella dona està: «dolguda».

Amb ell.

12

El pare del meu Amic discret —com ja he anotat— va morir a principi de setembre de l'any Dotze, després d'un estiu penós i després de més de dos anys de malaltia.

Al cap d'uns dies, el meu Amic i la Poeta incapaç van fer l'amor per darrer cop. Va ser un coit fred.

En un moment d'aquells dies, la Poeta, en actitud de protesta, bel·ligerant, li va dir: «Jo necessito fer vacances.»

Al cap d'unes poques setmanes, ella va abandonar l'habitació conjugal i es va instal·lar en una altra habitació del pis compartit.

Aquella mateixa nit tardoral, la del trasllat intradomiciliari, ell acabava de rebre un email: un seu Mestre, molt pròxim, íntim, havia caigut en coma, després d'una malaltia fulminant que li havien detectat mesos enrere.

De seguida, ho va explicar a la Poeta: «Està en coma.»

Aquella mateixa setmana van visitar, junts, el Mestre malalt, acompanyats d'una Tercera persona.

Camí de l'hospital, la Tercera persona i la Poeta parlaven, i la Poeta li va preguntar, sorpresa, i sincerament: «Així, està en coma?»

El Mestre malalt va morir al cap d'uns dies. Sortint del funeral, uns quants amics van anar a dinar.

Van poder parlar una estona del mestre perdut. De seguida, però, la Poeta incapaç va proposar als presents un viatge internacional. Havia consultat les ofertes per al pont de desembre, i hi havia preus raonables.

La Poeta va concentrar l'atenció, aleshores, en l'únic comensal que ho sospesava.

La Poeta incapaç seguia una teràpia, i pel que ella deia, la terapeuta li havia confirmat la idea que el meu Amic discret la maltractava.

La Poeta sentia que estava fent molt per ell: en concret, feia molts esforços per no acarnissar-s'hi.

Cada cop que la Poeta tornava de teràpia, el meu Amic rebia esbrincades dramàtiques, escridassades acusadores. Sense mesura.

La Poeta s'havia fet diagnosticar també una depressió, i la medicació l'havia fet encara més obsessiva i implacable. La seva tàctica, pel que m'han confirmat alguns coneguts comuns, era esperar que el meu Amic li supliqués que tornés al llit conjugal.

I ahora, sí, ahora, també el volia fer fora de casa.

Perquè ja havia començat una relació, en secret, i feia mesos llargs, amb un altre home.

La Poeta insistia, a crits, que havien de parlar. I el meu Amic —que, de l'altre home, no en sabia res— es va oferir a escoltar-la, a canvi que, després, ella l'escoltés.

El meu Amic la va escoltar, i amb el seu permís va prendre unes notes.

L'endemà, la Poeta li va robar les notes. I la conversa inversa, pel que he pogut saber, no va tenir lloc. Ella, no va trobar el moment.

La història esquemàtica d'aquell últim any del meu Amic, segurament, no caldria relatar-la. Però soc un historiador en crisi, i necessito anotar-ho tot, tot el que sé, del meu Amic desaparegut i de la seva vida de parella. En resum:

Sé que al final se separen i, per resoldre la separació, intenten parlar de la qüestió del pis compartit, del qual són copropietaris; acorden fer-se propostes encreuades; la Poeta fa una proposta dura que el meu Amic rebutja; el meu Amic fa una contraproposta; la Poeta s'enfada, no respon i li comunica, amenaçant, que li trucarà de part d'ella una advocada; el meu Amic, en lloc d'una trucada, rep una carta de l'advocada de la Poeta i truca ell a la lletrada en qüestió, i li demana que, sisplau, abans de res més, li responguin la seva contraproposta pendent.

Passa dos mesos sense notícies; la Poeta incapaç li diu que ha canviat d'advocada i li proposa tornar a negociar; dues advocades (la de cadascú) i ells dos parlen, i la Poeta admet que no havia entès la contraproposta que s'havia negat a respondre; la Poeta i la seva segona advocada amenacen amb dur el tema al jutjat; el meu Amic els demana que negociïn o que amenacin, però o una cosa o l'altra, sisplau; acorden negociar; acorden tornar a encreuar propostes; encreuen propostes —la d'ell continua sent superior— i la Poeta torna a l'amenaça de demandar-lo, si no accepta que ella es quedi el pis. El meu Amic, finalment, accepta que la Poeta es quedi el pis, i que se'l quedi per l'import que li ofereix (inferior, substancialment, al d'ell), però demana, a canvi, un temps. Un temps negociable.

La Poeta s'hi nega i presenta als jutjats la demanda.

Aniran, doncs, a judici.

Enmig de tot plegat, un dia que encara van sopar junts al pis, el meu Amic es va clavar un cop al cap amb una finestra que la Poeta havia deixat oberta.

Va ser un cop fort, sec.

El meu Amic es va mig marejar, i va notar una forta estrebada a les cervicals.

Per tranquil·litat, va trucar a un servei telefònic d'urgències i li van donar alguns consells (que anés a dormir el més tard possible, per exemple). Per descansar les cervicals, es va estirar al terra.

Des de terra, mentre el meu Amic intentava seguir els consells del servei mèdic per detectar si s'havia produït una commoció (per exemple, la visió borrosa, em sembla que em va dir), va veure que la Poeta anava a la cuina —on s'havia produït el cop de cap amb la finestra oberta— i en sortia preparada.

Es va atansar fins al punt on el meu Amic discret jeia a terra, i amb la màxima naturalitat li va comunicar: «Baixo a llençar les escombraries.»

És cert, sí, que aquell dia havien sopat peix.

Com que ara no puc parlar amb el meu Amic, no he pogut fer altra cosa que anotar els records del poc que em va explicar: i buscar l'ajuda de la memòria dels pocs confidents que va tenir.

Dels relats encreuats dels confidents del meu Amic, n'he pogut extreure una seqüència de tres episodis relacionats amb la fase inicial del seu, diguem-ne, festeig. De l'origen de la relació.

Abans, però, permeteu-me alguns antecedents, pouats de traces provinents dels voltants de l'any Zero, o de l'any U: se sap que es van conèixer casualment, que es van veure un parell de vegades, i que de sobte la Poeta casada li va proposar anar junts de vacances.

El meu Amic no hi podia anar, i l'hi va dir.

(D'aquesta proposta, uns mesos després, la Poeta no en conservava cap record.)

Es van tornar a veure; la Poeta li va dir, aleshores, que s'havia separat del seu marit, perquè, entre altres coses, s'havia enamorat d'un Personatge important, que era, però, insinuava, un amor impossible.

Al cap d'uns mesos es van tornar a veure: el meu Amic li va confessar que se n'havia enamorat, i la Poeta separada li va recordar que estimava l'altre Personatge, l'important, i li va dir que no.

El meu Amic se'n va fer càrrec, i li va dir que no li sabés greu, però que preferia estar un temps sense veure-la.

La Poeta incapaç es va molestar per aquest intent de posar distància, i el va tornar a citar; no volia cap distància, però tampoc cap avenç sentimental.

Tot amb tot, un dia es van embolicar. I com que la va veure tensa, el meu Amic, l'endemà al matí, li va dir: «No cal que em diguis res.»

La Poeta, no va dir res.

He fet referència a tres episodis inicials.

El primer episodi és del dia que van fer el seu primer viatge, les primeres «vacances» junts, a una Capital; un dia que, anys després, es posarien d'acord a considerar el primer dia de la seva relació. El segon episodi va ser una nit que la Poeta va anar a sopar i el meu Amic l'esperava al llit. I el tercer va ser un dinar en un restaurant de muntanya.

Cronològicament són tres moments del mateix primer estiu. Començo per l'últim.

Al dinar de muntanya, el meu Amic li va comentar, amb un esforç tortuós per no deixar de ser discret i delicat, que sentia una certa inquietud, preocupació.

Portaven tres mesos junts —tres mesos densos— i ella encara no havia decidit si eren o no eren parella.

Però no era això el que l'amoïnava: el que el tenia confús era que, al llarg d'aquell temps, la Poeta li havia anat explicant coses que no casaven.

I el meu Amic les hi va dir, i va anar acarant —davant d'ella— les informacions contradictòries.

Mentre feia aquest esforç tan desagradable, la Poeta somreia: s'havia distret amb alguna cosa que passava, mentrestant, a les taules del darrere del meu Amic.

Alhora, a l'altra banda de la taula, ara a l'esquena de la Poeta, davant dels ulls del meu Amic, hi dinava un grup de noies que, manifestament, veient les cares d'ell, i l'evident asincronia entre tots dos comensals, se'n burlaven.

28

Com va poder, malgrat tot, el meu Amic es va fer entendre amb precisió inequívoca sobre els fets que no casaven.

La Poeta incapaç, somrient, li va respondre: «Ah, era això... No t'ho he explicat?» No. No li havia explicat que, amb el Personatge important (l'amor inviable, per motius inespecificats), hi havia mantingut una relació en forma de coits ocasionals i de viatges romàntics.

Tampoc no li havia explicat que aquella relació, encara, no estava tancada.

29

Això ens pot conduir al segon episodi (d'aquell agost remot).

Era un sopar de la Poeta amb el Personatge important. Després de l'àpat, aquell Personatge la va acompanyar a casa. Però no hi va pujar. Aquell dia no. Al llit hi havia el meu Amic.

El Personatge important, això, no ho sabia. No sabia res, de ningú més. No ho va saber fins mig any més tard. El Personatge va telefonar un dia i, amb el meu Amic davant, perquè va ser ell qui va agafar el telèfon aquell dia, la Poeta incapaç li va dir, a l'altre: «Ara estic amb algú que em convé més.»

Anem, ara, al primer episodi. El viatge a una Capital.

Després de la primera nit d'ells dos, al cap d'uns dies de la primera nit, l'endemà de l'aniversari de la Poeta, amb el meu Amic emprenen una mena de cap de setmana llarg.

A l'hotel on s'estaran, tot i que viatgen junts, hi han reservat dues habitacions. S'han citat així: la Poeta li telefonarà al matí quan surti del seu pis amb taxi, el passarà a buscar i aniran junts fins a l'estació.

La Poeta arriba força tard, i amb els cabells molls. I el recull amb el taxi.

El meu Amic l'espera amb un ram de flors —tantes com anys ha complert ella— i un somriure. La Poeta l'apressa, i fent córrer el taxista arriben a pujar al tren un minut abans que arrenqui. Estan de sort, sembla.

És (era aleshores) un viatge d'hores llargues; dinen al tren. Parlen.

Al cap d'uns dies, quan tornen, en un altre taxi, la Poeta diu una frase que comença: «Mai no he tingut un nòvio que...» I el meu Amic li pregunta: «Això vol dir que som nòvios?» I la Poeta respon: «Diguem que sí.»

Sí, diu. Una paraula curta.

Al dinar de muntanya, mesos després, el meu Amic lliga alguns caps.

Quan la Poeta l'apressa perquè entri al taxi d'anada, amb el ram de flors, du els cabells molls perquè s'acaba de dutxar al pis d'ella. Al pis d'ella, s'hi dutxa i s'hi fa la maleta corrent: hi acaba d'arribar amb un altre taxi, que l'ha duta al seu pis des

del pis del Personatge important, amb qui havia passat la nit, i amb qui havia anat a sopar, per celebrar el seu aniversari. El de la Poeta.

Segons el relat autoexculpatori —no sol·licitat— de la interessada: «Aquella nit no va passar res. Vam dormir com germans.»

Al meu Amic, allò li era igual. El que no entenia és que ella li hagués negat, repetidament, que el que li explicava un dia i el contrari (que l'hi explicava al cap d'uns dies) no podien lligar. I que la Poeta s'enfadés quan l'hi deia. I que ella li digués que ell l'estava atacant. Que la maltractava. I que quedessin, que el volia veure.

Etcètera.

Ara, catorze —o tretze, o quinze— anys després, segons quan es programi la vista, aniran a judici.

Un Pare de família

1

Aquesta és una altra història. Que podria començar, frívolament, amb una tonada popular, que ens podria arrossegar tres dècades enrere.

Sento que no puc perdre, diu la cançó: «I've got this feeling down / Deep in my soul / That I just can't lose.»

Va ser el quart single del disc *Can't Slow Down*, del maig de 1984. Lionel Richie, un cantant negre de la Motown Records, llançava un èxit country disfressat amb un barret de cowboy. Aquest LP va guanyar el Grammy a l'àlbum de l'any, i va estar entre els deu més venuts al llarg de cinquanta-nou setmanes seguides: uns quinze mesos de vendes continuades i ressò ampli als EUA.

El pop recicla. Títol de la cançó, reciclat: «Stuck on You». Enganxat, a tu.

2

L'any 1984, hi havia un Pare de família que tenia seixanta anys.

Té uns quants fills. Viu a una Població de geografia vitivinícola, als primers camps que s'obren per sota del riu que divideix el nord del sud.

Fa vint anys que hi va anar a parar al darrere d'una feina. En una fàbrica.

3

Vint anys. Deu anys de *desarrollismo* i creixement industrial. I deu anys d'agonia comercial i crisi de costos de producció: des del crac energètic de mitjans dels setanta.

Som a l'època de l'anomenada reconversió industrial, després de deu anys de crisi, i abans, dos anys abans, de l'entrada d'Espanya a la Comunitat Econòmica Europea.

(*Gremlins* es va estrenar, als EUA, el 8 de juny de 1984. La novel·la *Nineteen Eighty-Four*, de George Orwell, s'havia publicat a Londres el 8 de juny de 1949.)

4

L'any 1984, aquell Pare de família ha fet els seixanta anys, i arrenca el 1985 rebent —vint anys després del seu últim canvi de feina— una nova proposta laboral.

Li proposen que es jubili.

5

Els seus socis tenen un pla; «el Pla», en diu ell. I l'hi plantegen, inconcret encara, però amb determinació.

Escriu: «no tinc res a dir sobre la petició-exigència», i els ho comunica. Que no accepta la proposta.

És un dilluns de febrer.

6

L'endemà dimarts, el Pare de família fa una contraproposta: quedar-se a l'Empresa (treballant-hi), però vendre'ls les accions que té i deixar de ser un copropietari minoritari.

Dimecres, anota: «Tot marxa bé, aparentment.»

Divendres: «Demostracions cordials.»

7

Passen deu dies, comença març, i finalment li presenten —explícitament— el Pla: «Tot demostra que fa temps que està tot preparat i comentat», escriu el segon dimarts.

I el segon divendres diu: «Es confirma que s'actuarà segons el Pla. Crec que *no* em convé presentar nova oposició obertament. Se m'encarrega l'inventari de maquinària i altres detalls.»

8

Mig març: li proposen formar part del nou Consell d'Administració. «Dic que no!»

Els recorda que cal, encara, firmar els acords entre socis, per al traspàs del seu petit paquet d'accions.

Escriu: «Em sento petit i escarnit.»

9

Presenta una alternativa raonable, raonada i fonamentada, de supervivència empresarial, que seria factible. Amb esforç. Però no: l'alternativa «no es vol».

Ell voldria millorar la producció, diversificar productes, obrir mercats nous.